

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ : การวิเคราะห์คุณค่า วรรณกรรมไทย

Promoting the Inculcation of Honesty: An Analysis of Values in Thai Literature

ศรัณยพงศ์ โชติวรรณ*

ผศ.ดร.หทัยรัตน์ ทับพร และ ผศ.ดร.อัครวิทย์ เรืองรอง**

Sarayapong Chotiwan

Asst. Prof. Dr.Hatairath Tubporn and Asst. Prof. Dr.Akhawit Ruengrong

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ : การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยมีวิธีการวิจัยการศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ และเป็นนวนิยายที่มีการผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวม 3 ครั้งขึ้นไป จำนวน 53 เรื่อง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ภาษาในด้านสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์ในประเด็นคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

ผลการวิจัยพบว่า

จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทั้ง 53 เรื่องผ่านแนวคิดหลักของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร พบว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึก สะเทือนใจ เศร้าเสียใจ ประทับใจ หวาดกลัว ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิด ทัศนคติของตัวละครจนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้น ทั้งนี้คุณค่าทางจริยศาสตร์ในนวนิยายปรากฏให้เห็นถึง

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Student-Doctor of Philosophy Program in Development Education, Chulalongkorn University

** อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer- Doctor of Philosophy Program in Development Education, Chulalongkorn University

ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง แบ่งได้ดังนี้ การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ จำนวน 53 เรื่อง การรักษาความสัตย์ จำนวน 27 เรื่อง กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 26 เรื่อง การไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้อื่น จำนวน 53 เรื่อง

ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน แบ่งได้ดังนี้ การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจ ปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ จำนวน 36 เรื่อง การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง จำนวน 20 เรื่อง การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ จำนวน 3 เรื่อง

ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ แบ่งได้ดังนี้ การเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติจำนวน 16 เรื่องการเคารพกฎหมายบ้านเมือง สำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น 9 เรื่อง

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในงานนวนิยายมากที่สุดคือความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รองลงมาความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ต้องเริ่มต้นจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองก่อนจึงจะสามารถนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับเพราะหากมนุษย์เราเคารพตนเองซื่อสัตย์กับตนเองแล้วก็เปรียบเสมือนการพัฒนาตนเองเป็นอันดับแรกซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

คำสำคัญ : การส่งเสริม / การปลูกฝังคุณธรรม / คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ / คุณค่า /
วรรณกรรมไทย

Abstract

This research aims to analyze moral values in Thai literary works in respect of honesty inculcation. 53 novels by Thai national artists from the literature branch are studied. Each of them has been reproduced in the forms of either TV dramas or movies three or more times. The research uses content analysis and language analysis in aesthetic and ethical perspectives.

The analysis of main ideas and characters' behavior in the 53 novels indicates that the value of aesthetics is caused by emotions, susceptibility, sadness, impressions, and fear. The aesthetics give rise to the reader's imaginative participation in the characters' points of view, understanding their emotions and thoughts. Thus, it can be said that aesthetic values have the power to spark ideas and create ethical values that the reader realizes in virtue of honesty from characters' actions. Through the aesthetic values, the reader understands more of

the characters' actions and perceives the ideas and attitude, as well as realizes ethical values in respect of the honesty of the characters. The ethical values in the novels can be classified as follows:

Honesty to oneself can be divided into keeping one's words, thoughts and actions in each of the 53 novels, keeping promises in 27 of the novels, following rules and laws in 26 of the novels, avoiding causing others to suffer, avoiding taking advantage of others, and avoiding blaming others in all 53 novels.

Respect for duty can be divided into performing one's duty according to law as best as one can in 36 of the novels, avoiding favoritism in order to gain personal interest and benefit without fearing the law in 20 of the novels, and working with transparency and willing to be investigated in 3 of the novels.

Honesty towards society and nation can be divided into keeping promises not to harm society and the country with loyalty to the nation, religion and king as well as taking into account social and national welfare in 16 of the novels, and valuing the law and realizing one's duty as a Thai citizen not to ignore social problems in 9 of the novels.

Based on the above data, the most frequent moral values in the novels consist of honesty to oneself followed by respect for duties and honesty towards society and country, in descending order. Therefore, the promotion of inculcating moral values of honesty must begin with honesty to oneself in order to step towards respect for duties and honesty towards society and country. When human beings respect themselves and are honest to themselves, the very basic self begins to develop, and this will lead to the development of society and country accordingly.

Keywords: Promoting / Analyze Moral / Honesty / Value / Thai Literature

บทนำ

คุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับคนไทยในปัจจุบันมาก ทั้งคุณธรรมต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคม และประเทศชาติ โดยเฉพาะการปลูกฝังจิตสำนึกของคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่ในปัจจุบันนี้นับว่าเป็นวิกฤตของสังคมไทย คุณธรรม ความซื่อสัตย์ เป็นความคาดหวังสำคัญที่ทุกคนต้องการให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคน ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่ปรากฏในคุณธรรม 4 ประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นได้ว่าในแนวทางต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา คุณธรรมความซื่อสัตย์จะเป็น

หนึ่งในหลักคุณธรรมที่ควรส่งเสริมให้กับคนไทยมาโดยตลอด (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2558 : 3)

ปัจจุบันประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ “ความซื่อสัตย์” เป็นสิ่งที่หลาย ๆ ประเทศพยายามที่จะศึกษา และดำเนินการเพื่อนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรมที่ผ่านมามีประเทศไทยได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้คนในสังคมตระหนักถึง “ความซื่อสัตย์” มาเป็นเวลานานแล้วดังจะเห็นได้จาก งานพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่อง “หลักราชการ” ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงกำหนดคุณลักษณะที่ข้าราชการพึงมี ซึ่งถือเป็นหลักคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพข้าราชการ 10 ประการ ครอบคลุมคุณธรรมต่อตนเองคุณธรรมต่อหน้าที่และคุณธรรมต่อพระมหากษัตริย์ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2558) นอกจากนี้ยังพบในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2559) และปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ (มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2559) ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเรื่อง “ความซื่อสัตย์” ไว้ในหลายโอกาสดังความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ สวนอัมพรเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2522

...คุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนนั้นที่สำคัญได้แก่
ความรู้จักผิดชอบชั่วดีความละเอียดซื่อสัตย์สุจริต
ทั้งในความคิดและการกระทำความไม่เห็นแก่ตัวไม่เอารัดเอาเปรียบ
ผู้อื่นความไม่มั่งง่ายหยาบคายกับอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญเป็นพิเศษคือ
ความขยันหมั่นเพียร...

(สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

ความสำคัญของคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ถูกนำเสนอผ่านปาฐกถาของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษดังความตอนหนึ่งในปาฐกถาเรื่อง “แนวทางพระราชดำริสู่การบริหารจัดการภาครัฐ” เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

...จะต้องบริหารด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์ทั้งในการคิด การพูดและการกระทำ ทรงเน้นเสมอในเรื่องนี้ ผมขอให้ความเห็นส่วนตัวเป็นการขยายความว่า นอกจากผู้บริหารเองต้องซื่อสัตย์สุจริตแล้ว จำต้องดูแลคนรอบข้างรอบตัวเราให้ซื่อสัตย์สุจริตด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การเป็นผู้บริหารจำต้องเพิ่มเติมคำว่าเสียสละและจงรักภักดีเข้าไปด้วย ในบ้านเมืองของเราปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการบริหารภาครัฐ พุดกันได้ง่าย พุดกันได้นาน พุดกันได้เหมือนเรื่องสนุก แต่ที่เราไม่ค่อยจะพูดถึงกันบ่อยนักคือไม่ค่อยจะพูดว่า การทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นการบั่นทอนประสิทธิภาพในการบริหาร และลดความเชื่อถือของประชาชนต่อผู้บริหารและหน่วยงานของรัฐ...

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2559)

ความสำคัญของพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ มีความสำคัญต่อการน้อมนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริต เนื่องจากการจะปฏิบัติภารกิจใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นั้นต้องอาศัยคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยความซื่อตรง ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความรับผิดชอบ หากทุกคนในสังคมเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมย่อมจะส่งผลดีต่อส่วนรวมในระยะยาวแต่จากสภาพการพัฒนาของประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่า สังคมไทยเกิดวิกฤตด้านคุณธรรม จริยธรรม มาเป็นเวลานานดังที่มีนักวิชาการได้อภิปรายไว้ ดังนี้

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ให้บรรลุเป้าหมายกับคนในสังคมต้องมีแนวทางที่เหมาะสม เพื่อสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยการศึกษาครั้งนี้ พิจารณาถึงคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ด้วยอำนาจวรรณกรรมที่มีต่อสังคม แสดงให้เห็นว่า วรรณกรรมมีคุณลักษณะเฉพาะที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตาม เกิดการตระหนักรู้ และสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม กล่าวคือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย มีคุณลักษณะเป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดแนวคิด ความรู้สึก สร้างจินตนาการ ให้อารมณ์ ให้ความรู้และความเพลิดเพลิน จากการประกอบสร้างทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ผ่านบริบททางสังคมโดยผู้ประพันธ์ทำหน้าที่ถ่ายทอดวรรณกรรมผ่านตัวหนังสือ เรียงร้อยถ้อยคำเป็นภาษาศิลป์ที่มีคุณค่าไปยังผู้อ่านให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์กล่าวคือ คุณค่าทั้งด้านสุนทรียศาสตร์ ความเพลิดเพลินในการอ่าน เป็นคุณค่าทางอารมณ์ และด้านจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ในนวนิยาย เป็นคุณค่าทางปัญญา โดยคุณค่าดังกล่าวสะท้อนผ่านจากองค์ประกอบของนวนิยายคือ แนวคิดหลักของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร และการใช้ภาษาที่แสดงถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์ทั้งนี้คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึกจาก แนวคิดหลักของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร และการใช้ภาษาทำให้อ่านเกิดจินตนาการ โดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ มีพลังในการจุดประกายความคิด จนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ ที่ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเด่นของนวนิยาย คือการนำเสนอคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึก ที่ผู้อ่านจะรับรู้ได้ผ่านตัวละครก่อน จากนั้นอารมณ์คล้อยตามที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ทำให้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้น และรับรู้ถึงความคิด ทัศนคติของตัวละคร จนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรม จริยธรรมที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้น (เจตนา นาควัชระ, 2557: 83 ; รื่นฤทัย สัจจพันธ์, 2558 : 56 ; สายทิพย์ นุกูลกิจ, 2559 : 183)

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ประกอบด้วยคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ และคุณค่าด้านจริยศาสตร์ โดยมีวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ รวมถึงการนำเสนอการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ซึ่งผลที่ได้จาก

การศึกษา จะเป็นแนวทางให้บุคลากรทางการศึกษา สามารถนำแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ เช่น สารการเรียนรู้สังคมศึกษา สารการเรียนรู้ภาษาไทย รวมถึงการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียน และนักพัฒนศึกษา จะได้แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ไปประยุกต์ใช้โดยนำเสนอผ่านการศึกษาทั้งสามระบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงต่อกัน เพื่อส่งผลให้เกิดการสร้างสำนึกที่ดีของคนในสังคมตลอดจนเกิดการพัฒนาทางปัญญาได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

การศึกษาเอกสารจากปาฐกถาของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

1. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ รวม 46 ครั้ง
2. การวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษากาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้ง 46 ครั้ง โดยวิธีการอ่านอย่างละเอียด เพื่อหาแนวคิดหลัก(theme) เกี่ยวกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ แล้วนำมาสร้างแบบวิเคราะห์

การศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528-2557 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์(เฉพาะนวนิยาย) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528-2557 จำนวน 29 คน รวมนวนิยายทั้งสิ้น จำนวน 993 เรื่อง จากนั้นจะคัดเลือกนวนิยายโดยมีเกณฑ์คือ เป็นนวนิยายที่มีการผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวม 3 ครั้งขึ้นไป ดังนั้นจะได้นวนิยายจำนวนทั้งสิ้น 53 เรื่อง เพื่อกำหนดให้เป็นตัวบทในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากวรรณกรรมที่คัดเลือกมาตามเกณฑ์

ข้างต้นโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยวิธีการอ่านอย่างละเอียด เพื่อหาแนวคิดหลัก (theme) เกี่ยวกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ แล้วนำมาสร้างแบบวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์และการวิเคราะห์ภาษาโดยวิเคราะห์ภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อสร้างสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับผู้รับสาร เป็นการเน้นย้ำความหมายด้วยการซ้ำ อันได้แก่ การซ้ำคำ ซ้ำความ ซึ่งแสดงให้เห็นจากการปรากฏคำหรือความนั้นซ้ำ ๆ กันจนมีลักษณะแปลกหรือต่างจนสะดุดต่นเพื่อสร้างความเข้มข้นหรือนำไปสู่การเน้นย้ำความหมาย (อัศวิทธิ์ เรืองรอง, 2552 : 135) โดยพิจารณาจากนวนิยายแต่ละเรื่องที่คัดเลือกมา การศึกษาภาษาในลักษณะเช่นนี้เป็นการศึกษาลักษณะเด่นของภาษาในเชิงปริมาณแล้วนำมาจัดระบบความคิดเพื่อสร้างกรอบหรือแบบวิเคราะห์คุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยเป็นการแยกแยะคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางจริยศาสตร์จากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายของศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2528-2557 ซึ่งคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ วิเคราะห์จากแนวคิดหลักของเรื่อง และพฤติกรรมตัวละคร ตลอดจนคุณค่าทาง จริยศาสตร์ ด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ ประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยวิเคราะห์จากแนวคิดหลักของเรื่อง และพฤติกรรมตัวละคร รายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ด้านสุนทรียศาสตร์ความรู้สึกที่ได้จากการอ่าน นวนิยายก่อให้เกิดอารมณ์ประทับใจ สะเทือนใจ หวาดกลัว จากนวนิยาย 53 เรื่อง วิเคราะห์จากแนวคิดหลัก และพฤติกรรมตัวละคร รายละเอียดดังตัวอย่าง

..แกอย่ากลัวไปหน่อยเลย ผู้หญิงนะถูกผ้าทั้งกันเยอะเยอะ จะกลัวอะไร พี่ถึงไม่หยุดทำงาน เมื่อเกิดอะไรขึ้นเราก็กังมือชีพ ขึ้นคิดสั้นๆ เลิกงานหมดให้ผ้าหาเลี้ยง พอผ้าทั้งก็กลายเป็นคนสิ้นไร้ไม้ตอก พี่ทำอะไรคิดหน้าคิดหลังเสมอแหละ คิดถึงตัวเอง คิดถึงอนาคตของพวกเขาแถม นึกถึงแม่นึกถึงหลาน..

(ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด, 2528 : 201)

ความรู้สึกประทับใจในความเด็ดเดี่ยวของบุญรอดทำให้เข้าใจถึงความเป็นผู้หญิงแกร่งไม่กลัวอะไรทั้งสิ้น กล้าเผชิญปัญหาทุกอย่าง จนสามารถสร้างฐานะขึ้นมาได้และเป็นเสาหลักให้ครอบครัว ทั้งนี้เธอเป็นคนที่มีรักคำพูด การคิด การกระทำ ว่าจะทำอะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จตลอดจนมีความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตนเองและนึกถึงประโยชน์สุขของพี่น้องเป็นสำคัญแม้ตนจะต้องพยายามต่อสู้มากแค่ไหนก็ตาม

“..เพราะกุลาเอียงทำมึงเสียคน มึงรู้จักแต่หาสมบัติทางตัว แต่มึงไม่รู้จักสมบัติทางใจ หัวจิตหัวใจของมึงทำด้วยอะไร มึงขายน้องไปให้เขาข่มขืน มึงทำได้...มึงไม่รู้จักความเป็นคนที่แท้จริง..”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533 : 289)

ความรู้สึกสะเทือนใจกับคำพูดของพ่อที่กล่าวถึงความเห็นแก่ตัวของพรรณพงค์ ทำให้เข้าใจได้ว่าความมุ่งหวังและความสำเร็จที่พรรณพงค์ต้องการแม้จะได้มาบนความเดือดร้อนของพี่น้องเขาก็ไม่สนใจแสดงให้เห็นว่าพรรณพงค์มีนิสัยเห็นแก่ตัว เอาเปรียบ เห็นแก่ประโยชน์ของตนเอง ทุจริต ลักเล็กขโมยน้อย และทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่ยอมรับผิดชอบและกล่าวโทษผู้อื่น

2. การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ด้านจริยศาสตร์ จากนวนิยาย 53 เรื่อง วิเคราะห์จากแนวคิดหลัก และพฤติกรรมตัวละคร รายละเอียดดังตัวอย่าง

2.1 ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง เป็นผู้รักษาคำพูด การคิด การกระทำ รักษาคำมั่นสัญญา กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

1) จากการวิเคราะห์นวนิยาย 53 เรื่องผ่านแนวคิดหลัก และพฤติกรรมตัวละคร พบว่านวนิยายที่แสดงออกซึ่ง การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ จำนวน 53 เรื่อง ดังตัวอย่าง

ปู่ว่า...ความจริงใจต่อกันเป็นหัวใจของการค้า หากคนเราขาดความเชื่อใจ และซื่อสัตย์ต่อกัน ก็ยากที่จะทำการค้ากันได้ และต่อให้สัญญาละเอียดรัดกุมเพียงไร คนที่ไม่ซื่อก็ย่อมคิดหาทางหลบเลี่ยงไปต่างๆ นานา แล้วไอ้สัญญาแสนวิเศษฉบับนั้นก็คงเป็นเพียงกระดาษเช็ดกัน ลูคำพูดที่อยู่ในใจของเราไม่ได้..

(ลอดลายมังกร, 2532 : 166)

เหลียงมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ต่อธุรกิจของตนคำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งตนเองและบริษัทคู่ค้าโดยที่พยายามทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายและมีความเชื่อใจต่อกัน แสดงให้เห็นว่าเหลียงมีความรับผิดชอบ ความจริงใจ และความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าด้วย

..จิตพิสุทธ์วิ้งจนเหนียวหอบหล่อนไม่หยุด เรือนหอหล่อนกำลังไฟไหม้ แต่หล่อนไม่ได้ห่วงเรือนหอ หล่อนห่วงบ้านเจ้าสัว และสำคัญที่สุดคือคุณหญิง ผู้มีพระคุณ หล่อนอุ้มคุณหญิงไม่ไหวจึงใช้วิธีลาก ผลักจนในที่สุดก็กลิ้งดันร่างของท่านออกมา แต่ตัวหล่อนอยู่ด้านในหลังคาพังยุบลงมาเพราะทานไฟไม่ไหว และมันทับลงมาบนต้นคอกับหลังของหล่อน จิตพิสุทธ์ลึกลง ความรู้สึกทั้งมวลดับจบ..

(บัวแล้งน้ำ, 2533: 278)

จิตพิสุทธิ์เป็นผู้รักษาคำพูดที่ให้ไว้กับคุณหญิงว่าจะดูแลคุณหญิงอย่างใกล้ชิด และใครจะมาทำอะไรคุณหญิงไม่ได้เธอสามารถแลกได้ด้วยชีวิต และการกระทำของเธอก็ได้แสดงออกอย่างชัดเจนถึงการรักษาคำพูดที่ให้ไว้กับคุณหญิงไว้ แม้แลกด้วยชีวิตก็ตาม

2) จากการวิเคราะห์นวนิยาย 53 เรื่องผ่านแนวคิดหลัก และพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่ง การรักษาคำมั่นสัญญา จำนวน 27 เรื่อง ดังตัวอย่าง

...พ่อแม่ปู่ย่าตายาย เคยรับราชการได้เบี้ยหวัดเงินปีมาเลี้ยงชีวิต แต่ไม่เคยคิดเลยว่าเบี้ยหวัดเงินปีพวกนั้นจะมาต่อชีวิตคนรุ่นหลังให้มาคิดคดทรยศอย่างนี้.. เรามันผิดน้ำสาบานก็ต้องเป็นอย่างนี้

(ร่มฉัตร, 2530:98)

แม้แนวคิดนี้เน้นในการทำหน้าทีการเป็นข้าราชการที่ดีของบรรพบุรุษ แต่ลูกและสามีของตนกลายเป็นผู้ที่ขาดความรับผิดชอบในการเป็นข้าราชการที่ดีของแผ่นดินและไม่ซื่อสัตย์ต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อแผ่นดิน เพราะการผิดน้ำสาบานคือการผิดคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ในพิธีดื่มน้ำสาบานตนต่อแผ่นดิน

“ฟิรินไม่สาบาน บอกแล้ว ฟิรินมีแต่คำมั่นสัญญา” คำนั้นหนักแน่น ก้องอยู่ในหัวใจคนฟัง..คำมั่นสัญญา ถ้าเมื่อใดสารินพูดประโยคนี้ เขาย่อมหมายความว่าเช่นนั้นจริง ๆ

(คำมั่นสัญญา, 2538 : 190)

สารินเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคลที่ตนรัก ความรับผิดชอบต่อคำพูดตั้งคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับชลันดา ทุกคำพูดที่ได้กล่าวออกไปสารินทำเช่นนั้นเสมอมา

3) จากการวิเคราะห์นวนิยาย 53 เรื่องผ่านแนวคิดหลัก และพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 26 เรื่อง ดังตัวอย่าง

“ถ้าเราได้เป็นตำรวจเราจะไปอยู่กองตรวจคนเข้าเมืองหรือติดต่อต่างประเทศ คิดว่าไม่นานก็ถอนทุนคืนได้ มีใช้นายหรือหน้า...แล้วเผื่อไว้อีกห้าหมื่นถ้ามันไม่พอแสนนี้เราใช้คืนนายแน่ อาจจะขายที่ตอนพ่อตายแล้วเราได้มรดก..หาไม่ยากหรอกเป็นตำรวจนะไม่กี่ปีก็นั่งรถเบนซ์กันแล้ว”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533 : 200)

พรรณพงศ์ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในการคิดทุจริตสอบเข้ารับราชการตำรวจ ไม่ทำตามกฎระเบียบมีกำหนดไว้ มีการติดสินบน นอกจากนี้เขายังมีความคิดว่าถ้าได้เป็นตำรวจแล้วจะมีการทุจริตในหน้าที่เพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน

“ไฉนเห็น ว่าสมัยนี้คนที่จะนั่งพินอบพิเทาอยู่กับพื้น ควรจะเป็นคนใช้เท่านั้น ดิฉันไม่ใช่คนใช้ ดิฉันมาอยู่ที่นี้อย่างญาติ ไม่ใช่ทาส ที่จะต้องหมอบติดกับพื้นเพื่อเป็นการเคารพ”

(บ้านทรายทอง, 107)

พจมานเป็นผู้กล้าที่จะพูดในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรมเมื่อเห็นว่าตนกำลังถูกปฏิบัติอย่างคนรับใช้ก็กล้าโต้ตอบทันทีทันใด

4) จากการวิเคราะห์นวนิยาย 53 เรื่อง ผ่านแนวคิดหลัก และพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งการไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น จำนวน 53 เรื่อง ดังตัวอย่าง

..แกพูดมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า เราทำการค้าไม่ใช่เพื่อตักตวงผลกำไรเข้ากระเป๋ตัวเองฝ่ายเดียว แต่ต้องให้ลูกค้าอยู่ได้ด้วย พ่อค้าที่ดี ลูกค้าเป็นฝ่ายได้กำไร แต่ไม่มีพ่อค้าคนไหนจะทำมาค้าขายอยู่ได้นานหากทำให้ลูกค้าของตัวเองขาดทุนลงเรื่อย ๆ

(ลอดลายมังกร, 2532 : 165)

เหลียงมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ต่อธุรกิจของตนคำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งตนเองและบริษัทคู่ค้าโดยที่พยายามทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายและมีความเชื่อใจต่อกัน แสดงให้เห็นว่าเหลียงมีความรับผิดชอบ ความจริงใจ และความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าด้วย

..ภูวดล ทองธาร ได้สะสมความปรารถนาเช่นนี้ไว้ตั้งแต่เด็กและมุ่งมั่นจะให้ทุกสิ่งเป็นไปตามนั้น ความมุ่งมั่นของเขาทำให้เขาแลเห็นแต่ความสำคัญของตนเอง เห็นแต่ประโยชน์สุขที่ตนเองจะต้องกอบโกยและควรได้รับหากมองข้ามความสำคัญของคนอื่น..

(ปีกทอง, 2535 : 281, 520)

ภูวดล เป็นผู้ชายที่ใช้ผู้หญิงเป็นเครื่องมือในการได้มาซึ่งผลประโยชน์ของตนเอง เขาไม่มีความจริงใจกับผู้หญิงเหล่านั้นเลย แสดงให้เห็นถึงการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ขาดความรับผิดชอบ หลอกลวง เอาเปรียบคนอื่น

ความรู้สึกละเลือนลอยไปยังเครื่องเพชรนิลจินดา ที่ดูเหมือนจะทอแสงแวววับอยู่ในความมืด...เพียงอีกไม่นานทุกสิ่งทุกอย่างที่หวังไว้ก็จะสำเร็จสมความปรารถนา ไม่ว่าวังอันกว้างใหญ่ไพศาลเครื่องอาภรณ์ส่วนหนึ่งที่เห็นในพิพิธภัณฑ์และส่วนอื่นอีก ซึ่งคงมากมายพอที่จะไม่น้อยหน้าผู้ใด...รวมทั้งองค์ชายสวัสดิ!

(เงา, 361)

ชาลินีมักได้ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนจนลืมนึกถึงความถูกต้อง เธอคิดแต่งงานกับท่านชายเพื่อทรัพย์สินสมบัติเท่านั้น และเธอเอาตัวเข้าแลกเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ของ

เธอ เธอไม่เห็นแก่คนอื่นและคิดถึงตนเองเท่านั้น นับว่าเธอเลวมากเห็นแก่ความสุขของตนและทำให้คนอื่นเดือดร้อน

2.2 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน

ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน หมายถึง เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ และยึดมั่นในความถูกต้อง และทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้

1) จากการวิเคราะห์นวนิยาย 53 เรื่อง ผ่านพฤติกรรมตัวละคร แนวคิดหลักพบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ มีจำนวน 36 เรื่อง ดังตัวอย่าง

..พ่อแม่ป่วยตายาย เคยรับราชการได้เบี้ยหวัดเงินปีมาเลี้ยงชีวิต แต่ไม่เคยคิดเลยว่าเบี้ยหวัดเงินปีพวกนั้นจะมาต่อชีวิตคนรุ่นหลังให้มาคิดคดทรยศอย่างนี้.. เรามันผิดน้ำสาบานก็ต้องเป็นอย่างนี้

(ร่มฉัตร, 2530 : 98)

แม้ว่ายึดมั่นในการทำหน้าที่การเป็นข้าราชการที่ดีของบรรพบุรุษ แต่ลูกและสามีของตนกลายเป็นผู้ที่ขาดความรับผิดชอบในการเป็นข้าราชการที่ดีของแผ่นดินและไม่ซื่อสัตย์ต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อแผ่นดิน กระทำผิดต่อแผ่นดิน

“แต่คุณยายคุณก็เป็นคน จะคนไทยหรือคนญี่ปุ่นก็ไม่สำคัญ จรรยาแพทย์ของหมอทุกหนทุกแห่งเหมือนกันทั้งนั้น...”

(คู่กรรม, 2551 : 171-172)

โกโบริเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนที่จะรักษาความยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นคนชาติไหนก็ตาม โดยเฉพาะกับศัตรูที่ทำร้ายตนอย่างตาผลกับตาบั่วเมื่อตาผลบาดเจ็บเขาก็แสดงความรับผิดชอบในหน้าที่ที่จะไปตามหมอมารักษา

2) จากการวิเคราะห์นวนิยาย 53 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร แนวคิดหลักพบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่ง การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางการทุจริตคดโกงเพื่อ ประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง มีจำนวน 20 เรื่อง ดังตัวอย่าง

..เงินเดือนข้าราชการไม่พอกินครับ ผมไม่อยากเข้าไปอาศัยราชการหาเงินเข้า กระเป๋าทางอื่นเหมือนคนอื่น ๆ เขา ไม่ใช่อดตัวว่าสุจริตกว่าคนอื่น แต่เพราะกลัวว่าถ้า

เข้าไปแล้วก็ต้องทำอย่างเขาหนีไม่พ้นแน่ ๆ เพราะใคร ๆ ก็อยากรวย ด้วยกันทั้งนั้น เลยหลีกเลี่ยงก่อนหมดเรื่องกัน..

(ขมื่นกับบุญ, 2531 : 268)

ทันพันธุ์แสดงออกซึ่งการไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการ ทุจริตคติมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนโดยเขามีความคิดต่อต้านการทุจริตในหมู่ข้าราชการจึงทำให้ไม่อยากเข้าไปรับราชการตามบรรพบุรุษ

“ดิฉันมีบัญชีรายรับ...รายจ่ายทุกบาททุกสตางค์” ศจีบอกเสียงเรียบ
“แม้แต่ตัวของดิฉันเอง ก็ตัดบัญชีเท่าที่เคยได้รับเงินเดือนมา จะดูบัญชีใหม่เจ้าคะ..ถ้าดิฉันเห็น
แก้เงินล่ะก็ พวกคุณจะไม่เหลือแม้แต่กระตูดให้แตะกิน”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ 2, 724)

ศจีมีความบริสุทธิ์ใจในการทำงานเรื่องการเงินภายในบ้านเธอไม่เคยคิดจะทุจริตหรือฉ้อโกงเลยแสดงให้เห็นว่าเธอเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน

3) จากการวิเคราะห์นวนิยาย 53 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร แนวคิดหลักพบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งการทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ มีจำนวน 3 เรื่อง ดังตัวอย่าง

“ดิฉันมีบัญชีรายรับ...รายจ่ายทุกบาททุกสตางค์” ศจีบอกเสียงเรียบ
“แม้แต่ตัวของดิฉันเอง ก็ตัดบัญชีเท่าที่เคยได้รับเงินเดือนมา จะดูบัญชีใหม่เจ้าคะ..ถ้าดิฉันเห็น
แก้เงินล่ะก็ พวกคุณจะไม่เหลือแม้แต่กระตูดให้แตะกิน”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ 2, 724)

ศจีมีความบริสุทธิ์ใจในการทำงานเรื่องการเงินภายในบ้านเธอไม่เคยคิดจะทุจริตหรือฉ้อโกงเลยเธอแสดงความบริสุทธิ์ใจด้วยการแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายแสดงให้เห็นว่าเธอเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ทำงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบการทำงานได้

“เหลือกินก็ขายสิครับ มีเรือมารับไปขายในกรุงเทพฯ พ่อเคยมาเก็บไปขาย
ทุกวันนะแหละครับ ทำบัญชีไว้เรียบร้อย กลัวคุณจะว่าเรายักยอกเหมือนกัน”

(ผู้ใหญ่ลีกับนางมา, 2540 : 37)

ปัดกำลังพูดถึงพฤติกรรมผู้เป็นพ่อคือผู้ใหญ่ลีที่แสดงความบริสุทธิ์ใจ โปร่งใสตรวจสอบได้ โดยทำบัญชีไว้เรียบร้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่ลีมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

2.3 ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ

ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ หมายถึง เป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึง

ผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น

1) จากการวิเคราะห์นวนิยาย 53 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร แนวคิดหลักพบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งการเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ มีจำนวน 16 เรื่อง ดังตัวอย่าง

..ทุกวันนี้ว่าดมอง “คันฉัตร” ด้วยความรู้สึกอันไม่สบายใจ พร้อมเฝ้าหวังแต่ว่า ทั้งโลก ทั้งคน และทั้งสังคมจะเป็นเช่นไรก็ตาม มือเก๋าๆที่ยึด “คันฉัตร” ไว้ให้แน่นคง ได้หลุดร่วงพลอยไปเป็นลำดับ ขอแต่ให้มือใหม่ที่เปลี่ยนแปลงเข้ามาประคอง “คันฉัตร” ไว้ให้ความร่มเย็นแก่คนรุ่นหลังต่อไปก็เพียงพอแล้ว..

(ร่มฉัตร, 2530 : 200)

แม้แนวคิดเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงคนไทยคนหนึ่งที่ยึดมั่นในความถูกต้องและความตระหนักในฐานะพลเมืองของสังคม ความจงรักภักดีที่มีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเปรียบ ร่มฉัตร เหมือนดั่ง สถาบันพระมหากษัตริย์ ที่เปรียบดั่งได้ร่มพระบรมโพธิสมภารที่ให้ความร่มเย็นแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด หากแม้ว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมืองการปกครองจะเป็นเช่นไรแต่वादตั้งมั่นเสมอว่า ความจงรักภักดีที่มีให้กับในหลวงจะยังคงอยู่ตลอดไป

การอบรมสั่งสอนที่ได้รับมาจากพ่อแม่และบรรพบุรุษมีรู้จักชั่วคน ให้จงรักภักดี ให้กตัญญูต่อพระเจ้าอยู่หัว และให้เกรงกลัวอาญาจากเจ้าชีวิตของตนนั้นเด็ดพล่านอยู่ในหัวใจทั้งที่พลอยยังเป็นเด็ก

(สี่แผ่นดิน, 77 : 2550)

พลอยได้รับการปลูกฝังในเรื่องความซื่อสัตย์ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ความรักความเทิดทูนที่พลอยมีต่อเสด็จมาจนอาจพรรณนาได้ トラบจนพลอดเจริญวัยขึ้นความรักความเทิดทูนในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ก็ยิ่งเพิ่มพูนมากขึ้นจนทำให้พลอยรู้สึกกว่าชีวิตนี้มีบุญยิ่งนักที่ได้เกิดมาในแผ่นดินไทยสิ่งเหล่านี้เองที่ทำให้พลอยเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมืองโดยแท้จริง

2) จากการวิเคราะห์นวนิยาย 53 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร แนวคิดหลักพบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งการเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศ โดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีจำนวน 9 เรื่อง ดังตัวอย่าง

“ฉันจะทำหน้าที่เพื่อสังคมไฉละ สมกับเป็นปัญญาชน ไม่ใช่ปัญญาอ่อนกัน อย่างที่คุณว่าฉัน...ฉันไปสืบมาจากนาถ ได้ชื่อแก๊งโจรมาแล้วอยู่ในซอยนี้เอง”

(ปัญญาชนก้นครัว, 2530 : 159)

เอมิกาต้องการช่วยทางตำรวจจับขโมยที่ขึ้นบ้านคุณขึ้นเจ้านายเก่า แม้ว่าเธอต้องการบทสรุปของการเขียนบทละครตอนจบ แต่เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าเอมิกามีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ต่อสังคมในฐานะปัญญาชน พลเมืองคนหนึ่งที่ไม่นิ่งนอนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น

“ฉันทำอะไรผิดหรือ?... แก่น่าจะได้รู้จักคนพวกนั้น คนที่ถูกกดขี่คตโกง สารพัด คนที่สร้างความร่ำรวยให้กับคนอื่น แต่ตัวเองถูกเหยียบย่ำจนแบนติดดิน...”

(เวลาในขวดแก้ว, 232)

ป้อมเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมือง เธอมีความสำนึกในฐานะพลเมือง ไม่ว่างเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแม้ว่าเธอเป็นผู้หญิงตัวเล็กๆคนหนึ่ง ดูได้จากการเข้าไปต่อสู้เรียกร้อง ความเป็นธรรมให้กับคนงานในโรงงานทอผ้าที่ถูกกดขี่คตโกงจากนายจ้าง

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ซึ่งเป็นการแยกแยะคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และคุณค่าทางจริยศาสตร์จากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ของศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2528-2557 ที่นำมาผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ 3 ครั้งขึ้นไปจำนวน 53 เรื่อง กล่าวได้ว่า คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ วิเคราะห์จากแนวคิดหลักของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร และการใช้ภาษา ตลอดจนคุณค่าทางจริยศาสตร์ ด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ ประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยวิเคราะห์จากแนวคิดหลักของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร และการใช้ภาษา สามารถอภิปรายได้ว่า

วรรณกรรมมีอำนาจต่อผู้อ่านทำให้คล้อยตาม เกิดการตระหนักรู้ และสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม กล่าวคือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีคุณลักษณะเป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดแนวคิด ความรู้สึก สร้างจินตนาการ ให้อารมณ์ ให้ความรู้และความเพลิดเพลิน จากการประกอบสร้างทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ผ่านบริบททางสังคมโดยผู้ประพันธ์ทำหน้าที่ถ่ายทอดวรรณกรรมผ่านตัวหนังสือ เรียงร้อยถ้อยคำเป็นภาษาศิลป์ที่มีคุณค่าไปยังผู้อ่านให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์กล่าวคือ คุณค่าทั้งด้านสุนทรียศาสตร์ ความเพลิดเพลินในการอ่าน เป็นคุณค่าทางอารมณ์ และด้านจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ในนวนิยาย เป็นคุณค่าทางปัญญา โดยคุณค่างดกล่าวสะท้อนผ่านจากองค์ประกอบของนวนิยายคือ แนวคิดหลักของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร และการใช้ภาษาที่แสดงถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์ทั้งนี้คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึกจาก แนวคิดหลักของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร และการใช้ภาษาทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ โดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร

การวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในครั้งนี้ นำแนวคิดการตีความ มาค้นหาความหมายที่อยู่ในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ศิลปินแห่งชาติต้องการนำเสนอให้ ผู้อ่านเห็นคุณค่าทั้งสุนทรียศาสตร์และคุณค่าจริยศาสตร์นี้ทำให้ความน่าสนใจของวรรณกรรมไทย ประเภทนวนิยายมีมากขึ้น ทั้งนี้คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึกประทับใจ สะเทือนใจ เศร้าเสียใจ หวาดกลัว จากแนวคิดหลักของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร และการใช้ภาษาทำให้ผู้อ่าน เกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิด คุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเด่นของนวนิยายคือการนำเสนอคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึก ที่ผู้อ่านจะรับรู้ได้ผ่านตัวละครก่อน จากนั้นอารมณ์คล้อยตามที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ทำให้ ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิด ทศนคติของตัวละครจนเกิดการ ตระหนักรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรม จริยธรรมที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้น

ส่วนคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ประเภทนวนิยายนั้นมาจากการศึกษาปาฐกถาของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษซึ่งสามารถสังเคราะห์ได้ว่า ความซื่อสัตย์นั้นครอบคลุมในบริบทความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติ ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เป็นผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ รักษาความสัตย์สุจริต กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยน ความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติ หน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จ ไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วน ตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ และยึดมั่นในความถูกต้อง และทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้

3. ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ เป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้าย ต่อสังคมประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ เคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของ ประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น

จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทั้ง 53 เรื่องผ่านแนวคิดหลัก ของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร พบว่า คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึกสะเทือน ใจ เศร้าเสียใจ ประทับใจ หวาดกลัว ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ โดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และ ความคิดของผู้อ่าน และเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทาง สุนทรียศาสตร์ มีพลังในการจุดประกายความคิด จนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ ที่ผู้อ่าน ตระหนักรู้ในคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ จากพฤติกรรมของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรม ตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิด ทศนคติของตัวละคร จนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทาง

จริยศาสตร์ คุณธรรม จริยธรรมที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้นซึ่งจากการวิเคราะห์นวนิยายทั้ง 53 เรื่อง พบว่าคุณค่าทางจริยศาสตร์ในนวนิยายปรากฏให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การทำงาน สังคมและประเทศชาติ ดังนี้

ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง แบ่งได้ดังนี้

1. การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ จำนวน 53 เรื่อง
2. การรักษาความสัตย์ จำนวน 27 เรื่อง
3. กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 26 เรื่อง
4. การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น

จำนวน 53 เรื่อง

ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน แบ่งได้ดังนี้

1. การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ จำนวน 36 เรื่อง
2. การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง จำนวน 20 เรื่อง

3. การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ จำนวน 3 เรื่อง

ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ แบ่งได้ดังนี้

1. การเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ จำนวน 16 เรื่อง
2. การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น 9 เรื่อง

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในงานนวนิยายมากที่สุดคือความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รองลงมาความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ต้องเริ่มต้นจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองก่อนจึงจะสามารถนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครวิทย์ เรื่องรอง ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับ การพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผลการศึกษา พบว่า แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในพระบรมราโชวาทให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับ บัณฑิตในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาสูง และเป็นทีคาดหวังจากสังคมว่าจะได้นำความรู้ ความสามารถไปพัฒนา สังคมหรือประเทศชาติ การพัฒนาดังกล่าวมีลักษณะเป็น กระบวนการโดยเริ่มกระตุ้นเตือนบัณฑิต “จากการตระหนักรู้” ให้เห็นคุณค่า และความสำคัญ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นบทบาทหน้าที่ของตนอันถือว่าเป็น การ “พัฒนาตน” ก่อนไป “พัฒนาสังคม”

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ : การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยควรมีแนวทางในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ดังนี้

1. แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ควรที่จะเริ่มต้นจากครอบครัวในการส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก อย่างเช่นการเล่านิทาน เป็นต้น
2. สถาบันการศึกษาควรมีหน้าที่ในการส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน นักศึกษาโดยการให้นักเรียน นักศึกษาเลือกนวนิยายที่ตนสนใจแล้วนำมาอภิปราย วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจะทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้น
3. สถาบันสื่อมวลชนควรเป็นช่องทางในการส่งเสริมการปลูกฝังความซื่อสัตย์ในรูปแบบกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ อาทิเช่น การประกวดเรียงความ การประกวดเรื่องสั้น เป็นต้น
4. ภาครัฐ ภาคเอกชนควรสนับสนุนการส่งเสริมการรักการอ่านให้กับคนในสังคมโดยการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์การรักการอ่าน หรือการจัดทำเฟสบุ๊ค โดยมีการรวมตัวของนักเขียน เพื่อสร้างนวนิยายออนไลน์ที่มีคุณภาพและเสริมสร้างคุณธรรมเพื่อให้ผู้สนใจเข้ามาอ่านอันเป็นการปรับตัวของนวนิยายในยุคดิจิทัลด้วย

บรรณานุกรม

- ก. สุรางคนางค์. (2530). **บ้านทรายทอง**. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2557). **วิถีใหม่แห่งการพัฒนา: วิถีวิทยาศาสตร์สังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษณา อโศกสิน. (2535). **ปีกทอง**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2559). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559)**. กรุงเทพมหานคร : หวานกราฟฟิค.
- ศีกฤทธิ์ ปราโมช. (2550). **สี่แผ่นดิน**. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- จุลลดา ภักดีภูมินทร์. (2552). **ขมิ้นกับปูน**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เพื่อนดี.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์และคณะ. (2559). **สังคมวิทยา**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เจตนา นาควัชระ. (2557). **ความอยู่รอดของมนุษยศาสตร์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- ทมยันตี. (2538). **คำมั่นสัญญา**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- _____. (2532). **คู่กรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- _____. (2534). **คุณหญิงนอกทำเนียบ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.

- _____. (2546). **ร่มฉัตร**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- บรรศักดิ์ อวรรณโณ. (2559). **วิกฤตเศรษฐกิจและวิกฤตทางการเมืองในประเทศไทยในอดีตและปัจจุบัน**. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- โบตัน. (2528). **ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- _____. (2533). **บัวเลี้ยงน้ำ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- _____. (2533). **สุดแต่ใจจะไขว่คว้า**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- ประภัสสร เสวิกุล. (2551). **ลอดลายมังกร**. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นามิบุ๊ค.
- รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. (2559). **ปาฐกถา เรื่องแนวทางพระราชดำริสู่การบริหารจัดการภาครัฐ**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิรัฐบุรุษ.
- โรสลาเรน. (2542). **เงา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- ว.วินิจัยกุล. (2535). **ปัญญาชนก้นครัว**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2559). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร : เอสอาร์พรีนติ้ง.